

L'ESQUEJELLA DE LA TORRATXA

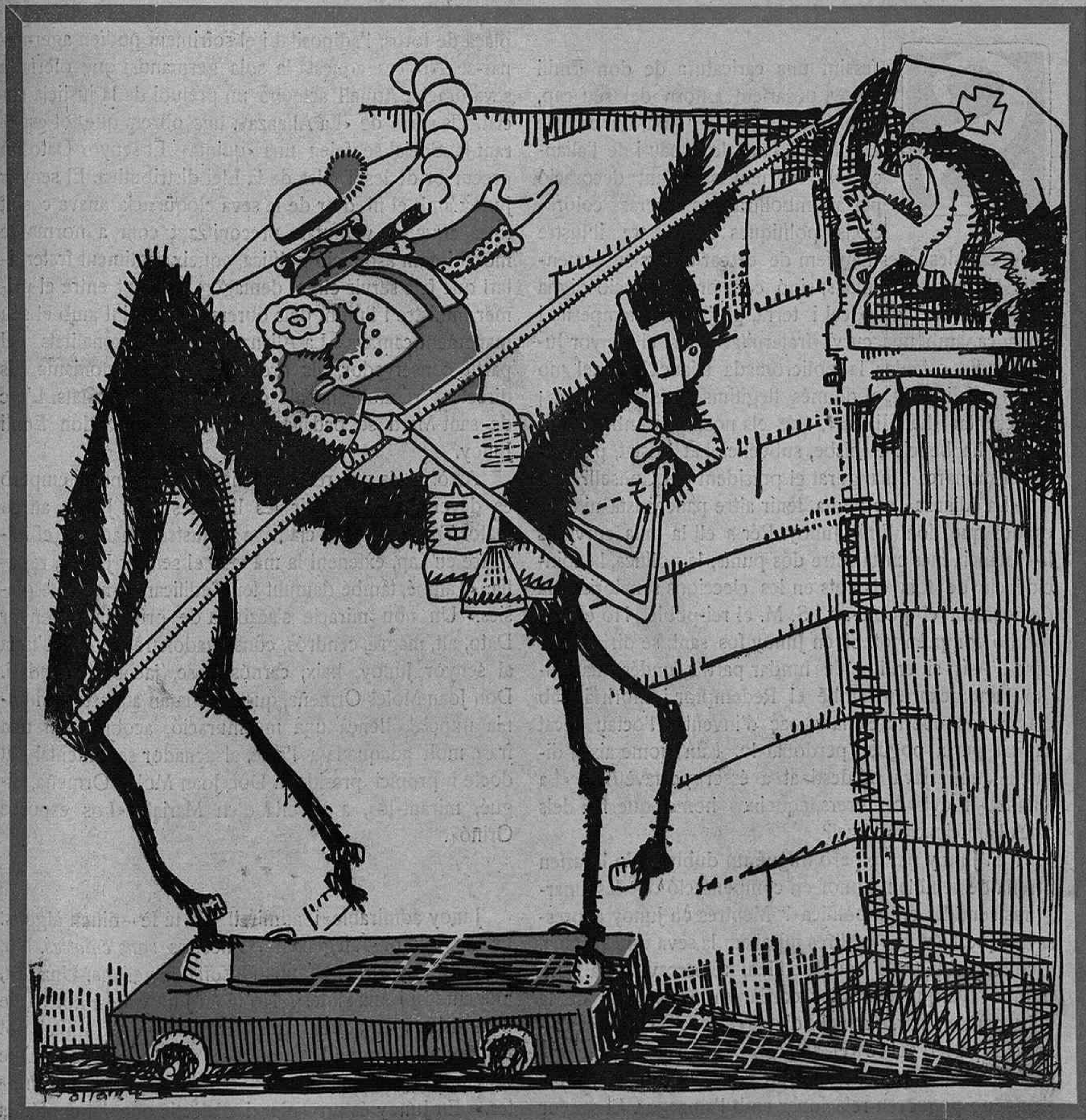
Núm. 1895 ——— Any XXXVII

BARCELONA 23 D'ABRIL DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ——— Atrassats: 20

EL PICADOR DE BRAUS

—Aquí no hi ha més més Sant Jordi que jo.

L'ALIANÇA

Si fessim una caricatura de don Emili Junoy, posariem entorn del séu cap, a tall de corona de sant, un arc de sant Martí, l'arc de la pau i de l'aliança. No triariem semblant decoració per a simbolitzar les diverses coloracions polítiques del nostre il·lustre amic, car aleshores hauríem de cercar colors suplementaris als set tradicionals, sinó com ornamentació digna de qui ho abraça tot, cel i terra, pluja i sol, tempestat i bonança, amb una curva fraternitària. I si el senyor Junoy podia ostentar la policromada aliança del cel ¿no era el més indicat, el de més lligítims drets per a lloar i representar «La Alianza», que els nostres cambrers han fundat, ha beneit el bisbe, subvencionat l'Estat, patrocinat el monarca i inaugurat el president del Consell?

«La Alianza» no podia tenir altre panegirista ni altre orador que don Emili Junoy. Però a ell la línia curva és la distancia més curta entre dos punts; la política, la coincidència de tots els vots en les eleccions senatorials, la democràcia el poble-rei i S. M. el rei-poble. Ho estima tot, ho comprèn tot. Si en Junoy fos sant, se diria Francesc d'Asís; si en lloc de fundar partits fundés una religió, l'anomenarien també el Redemptor i moriria amb els braços oberts. Seria capaç d'inventar l'octau pecat capital per a poguer perdonar-lo. I un home aixís, digueu ¿no estava predestinat a ésser portavèu de «La Alianza» i dels cambrers, aqueixos homes que fan dels cafès l'anticipació del cel?

I en Junoy parlà, però tingué un dubte. ¿No li farien ofrena de semblant honor en compensació de «las amarguras sentidas en la política»? Mentres en Junoy expressava aquest dubte nosaltres miravem la seva cara plàcida, escoltavem la seva vèu melíflua, remarcavem la seva pomposa arquitectura i recordàrem un episodi de la vida parlamentària, aquell dia en el qual l'Olózaga s'aixecà a parlar sobre «el amargo pan de la emigración» ostentant un imponent abdomen que els diputats, somrients, no pogueren relacionar amb l'amargor. El senyor Junoy, més afortunat, ens mostrava que com totes les coses, com la monarquia i la república, com el senat i la

plaça de toros, l'adipositat i el sofriment podien agermanar-se. No era aquesta la sola germandat que ofería la seva oració. Aquell acte era un preludi de la justícia social. Els socis de «La Alianza», uns obrers que tot esperant la Social se feien una «quinta». El senyor Dato un precursor de les Taules de la Llei distributiva. El senyor Junoy amb el fil d'or de la seva eloqüència anava cosint totes aquelles voluntats, preconitzant com a norma de moral i com aspiració política, aqueix sentiment fraternitari que feia servir ell, el demagog, de pont entre el primer ministre i l'últim dels obrers. I complint amb el séu manament cantava «La Alianza» a les personalitats del partit conservador, als prohoms del romanonisme, als directors republicans, als governants i als manats. L'arc de sant Martí se badava damunt el cap de don Emili Junoy.

Això no és una ressenya, sinó un comentari, emperò és dever nostre recollir les lloances d'en Junoy an en Dato. *Tu est Petrus*—clamava l'il·lustre senador. I el ministre en cap, extenent la mà vers el senyor Junoy, repetia: «També, també damunt teu s'edificaran moltes esglésies.» Un nou miracle s'acabava de produir. El senyor Dato, alt, magre, cendrós, conservador tradicional, s'unia al senyor Junoy, baix, carnós, fosc, jacobí llegendari. Don Joan Moles Ormeña, que assistia an aquesta cerimònia nupcial, llençà una murmuració, acoblant en una frase molt adequada a l'acte, al senador sentimental i al docte i propici president. Don Joan Moles Ormeña, digué, mirant-los, a l'orella d'en Marial: «Los esposos Griñó».

Junoy admirable i admirat! No té fè—diuen alguns. Es un traïdor—afegeixen els nostres *sans culottes*. No, no; en Junoy professa una filosofia hegeliana. Una tesi, una antitesi i una síntesi. No té en Junoy altre norma de pensament i an aquells que l'acusen de versatilitat pot respondre lo que l'Unamuno als séus detractors: «Que canvió massa sovint d'idees? Senyal de que en tinc moltes.» En Junoy és un epicuri dialèctic que ha confós la plaça de Catalunya amb l'Ágora. Però aquest home sense passions té un entusiasme; aquesta ànima sense credo

té una fè; aquest polític que té sempre aprop séu el rentamans de Ponci Pilats per a quan li preguntin on és la veritat—però que hauria salvat a Jesús amb una mixtificació—jura per un home al qual serva fidelitat. Aquest home és el «Gallo».

En Junoy ha estat infidel amb en Castelar, amb en Lerroux, amb en Pere Corominas, amb en Melquiades Alvarez, però no amb el «Gallo». En Junoy, que ha pertenescut al possibilisme, a l'Unió republicana, al lerruxisme, a la Solidaritat, a l'esquerra, al reformisme, no transigeix ni transigirà mai amb el belmontisme. Ell i el «Gallo» cauràn plegats com uns Daoiz i Velarde de la amistat. Si algú, pensant en les seves veleitats, li insinúa la possibilitat de que perdi la fè gallista per a ingressar en el belmontisme, en Junoy respón, inquebrantable:

—Barcelona, que m'ho ha perdonat tot, no em perdonaria que em fes belmontista.

En Junoy serà el darrer gallista, com fou el darrer solidari. A l'últim haurà trobat, camí de les Arenes, el séu camí de Damasc.

PARADOX

El «Glosari» d'en Xarau

Ja està; com ho havíem promès, després de sacrificis personals i pecuniaris que no volem relatar per no enternir als lectors. L'obra magna d'aquest segle, el compendi de saviduria, d'observació, d'estètica, d'història dels nostres temps, de gracia i de tendresa que és el «Glosari» d'en Xarau sortirà al carrer tal dia com avui.

Del contingut no n'hem de parlar nosaltres, però ficin-se en la tinta; don Antoni hi ha posat tots els ets i uts; és una tinta com cal.

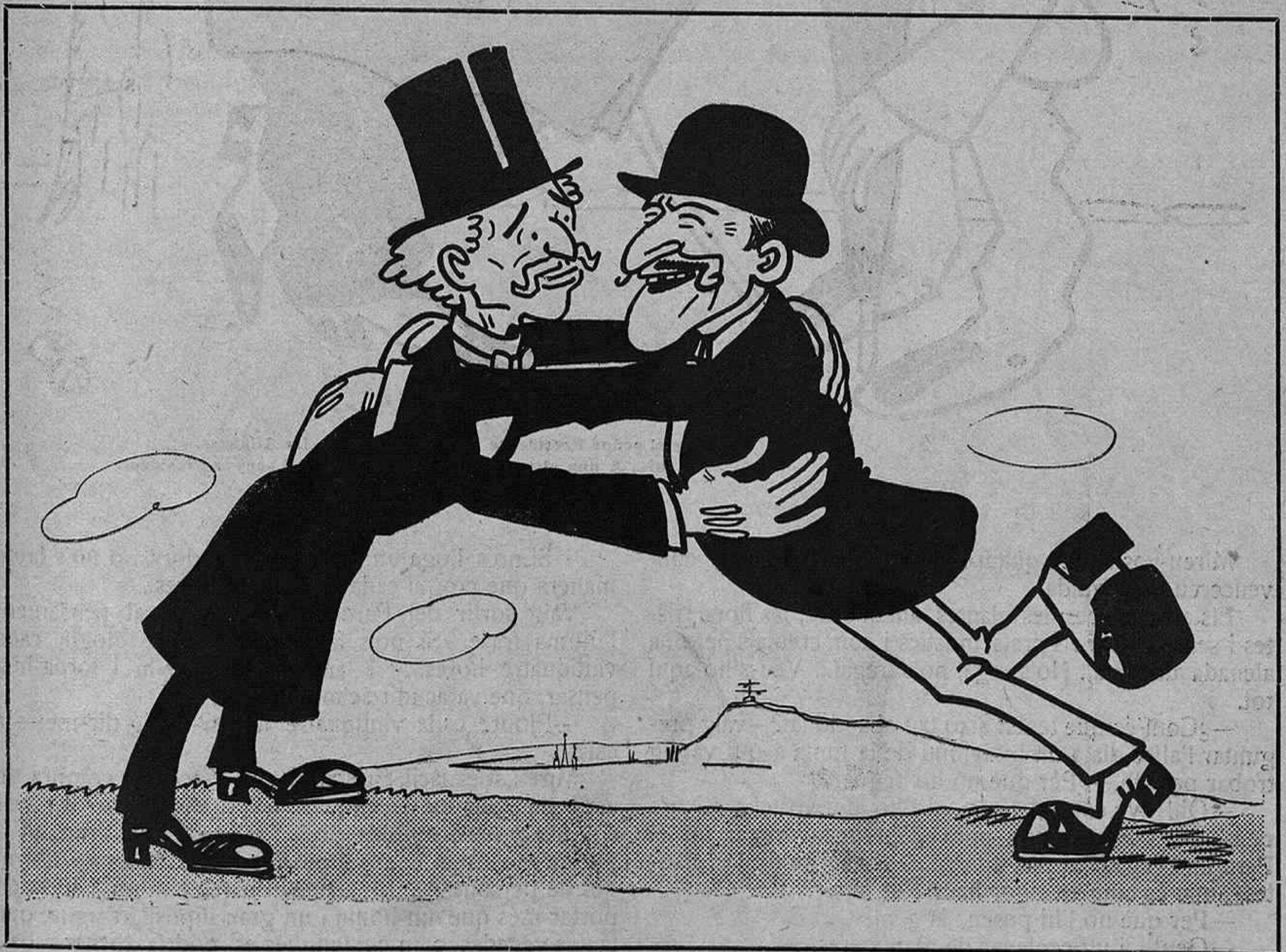

Què'ls sembla?

Cada vegada que vaig a donar un tom pel Parc, l'ànima em cau als peus.

Allò s'està morint, morint irremissiblement a marxes dobles.

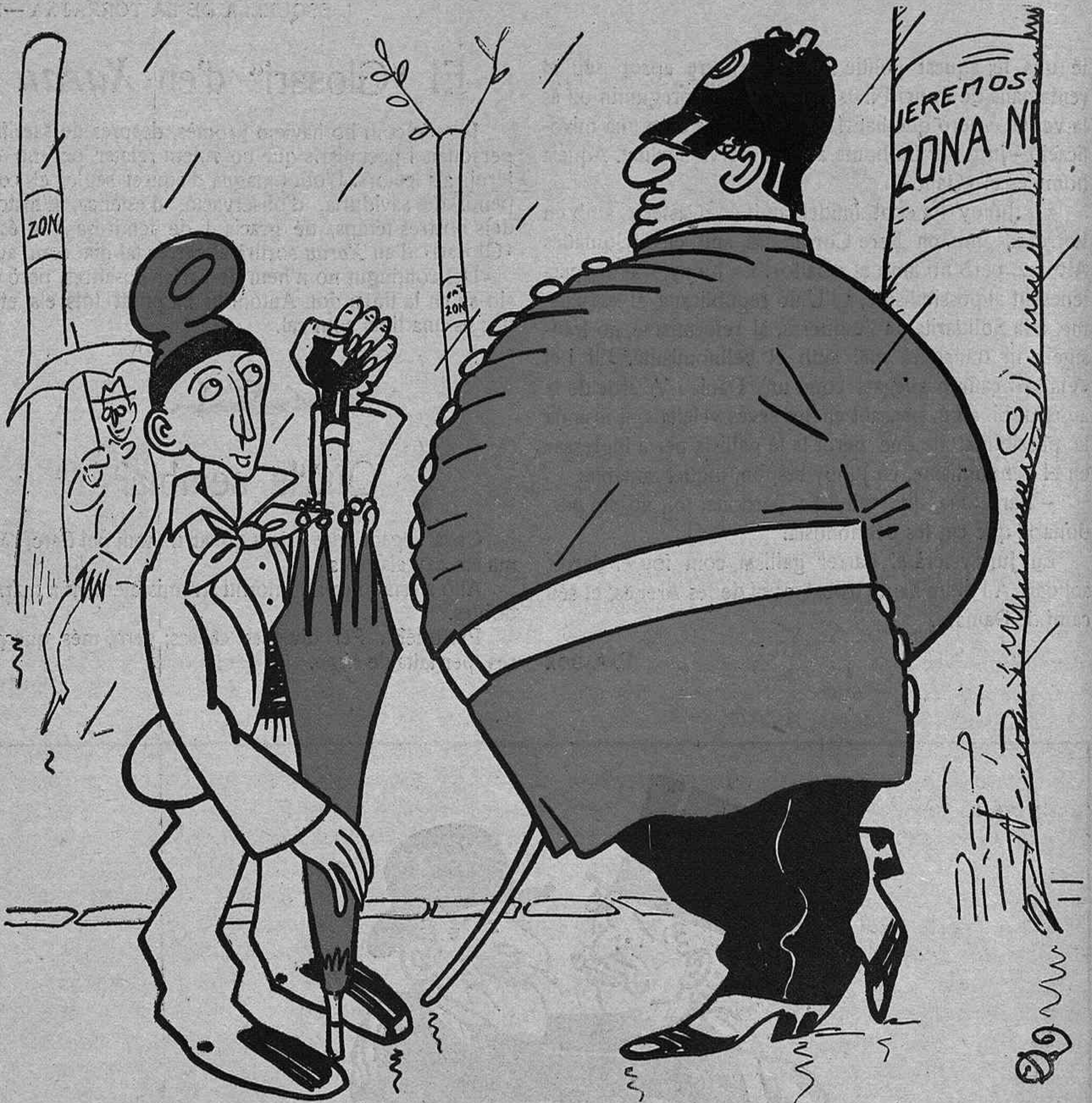
Per qué?... Per diverses causes; però, més que per res, per falta de *riego*.

—Quina gent, els catalans!

—Bons minyons, oi...?

—Uns infants!

—Hoy el señor Presidente va a la quinta de «La Alianza».
—Ah, sí?... A una altra «quinta» hauria d'anar, el senyor President.

Mireu-vos aquell quadro de desolació i us en convencereu desseguida.

Els arbres, secs; les plantes, anèmiques; les flors, tristes i sense color; els prats, mústics i com cremats per una alenada africana... No's rega, no's regal... Veu-s'ho-aquí tot.

—¿Com és que tenen això tan abandonat?—vaig preguntar l'altre dia a un individu de la Junta a qui vareig trobar per allí.—¿Per què no ho reguen?

—Oh!— va contestar-me:—Jo ho diu vostèl... ¿Que's pensa que's necessitaria poca gent per a regar tot el Parc una vegada al dia, a terra i «per sobre de las plantes», que és com en rigor hauria de fer-se?

—Per què no l'hi posen, la gent?

—Gent... i un centenar de mangueres.

—¿Es dir que tot aquest bé de Déu de jardins està condemnat a mort?

—Si no's lloga un exèrcit de regadors... o no's fa de manera que plogui cada vintiquatre hores...—

Vaig sortir del Parc portant clavada al pensament l'última frase: «Si no's fa de manera que plogui cada vintiquatre hores...» I tant vaig pensar-hi i torna-hi a pensar, que va acudir-se'm una idea.

—Ploure cada vintiquatre hores?—vaig dir-me:—Ja està!...

Mireu si és fàcil. Suposem que Barcelona compra un zeppelin. Segons expliquen els diaris, la càrrega que aquests grans dirigibles poden suportar és enorme. A la guerra ¿no duen bombes pesadíssimes, i canons i dotzenes de persones?... El zeppelin barceloní no hauria de portar més que un home i un gran dipòsit d'aigua, que tantes vegades com convingués es podria tornar a baixar a omplir-lo.

Proveit d'una immensa regadora, el dirigible s'alçaria

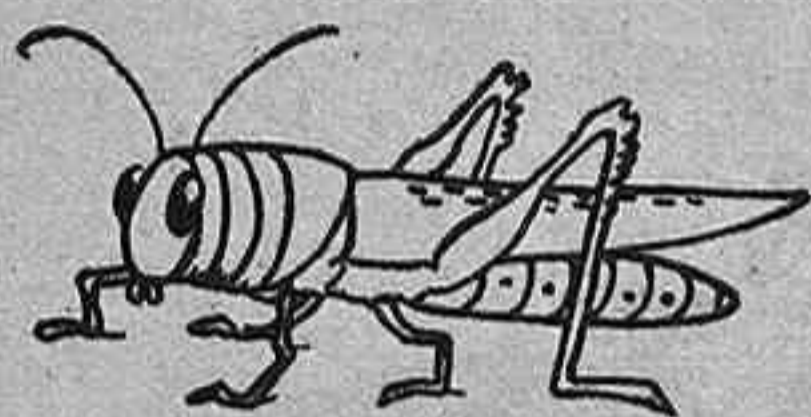
a poca altura, l'home obriria l'aixeta i... hala!, vinga voltar pausadament per damunt del Parc, dibuixant essos i espirals i banyant amb la seva pluja artificial aquells pobres jardins, *propiedad de todos los ciudadanos*.

¡Quin efecte més hermós, no troben?... L'operació, com se veu, senzillíssima i de resultats segurs, cridaria tan l'atenció, que per contemplar-la vindria gent de fóra i l'«Atracció de forasters» es trobaria feta gran part de la feina.

En obsequi als barcelonins, l'aconteixement podria anunciar-se en la secció d'espectacles dels diaris, i no serien pocs els ciutadans curiosos que, cada tarde, a l'acostar-se l'hora, agafarien el paraigües i dirien, llençant-se al carrer:

—Anem a veure com reguen el Parc...

MITU

Un pintor de fama

A la nostra taula democràtica del cafè Espanyol, aquesta nit, ha vingut un home extraordinari. Veritat és que tots els qui hi anem som prou extraordinaris i fóra de

lo legal; però aquest home és un home super-extraordinari, un d'aquells que n'hi han pocs, que són de tot arreu, com les malalties, que no tenen patria propia ni fonda propia, però que tenen propi tot lo que'ls envolta. Compleixen la dita: «Qui té barra tot el món és séu.» Doncs bé, aquest home que ha vingut aquesta nit a la nostra taula de l'Espanyol és un home de «barra» mundial i enciclopèdica.

A la taula erem els de sempre:

Un còmic sense contracta.

Un escriptor que no escriu.

Un home que no fuma.

Un music que no fa res.

Un xicot a qui li va fugir la dona.

I un servidor.

La feina de tots sis, durant el dia, és cercar el ral per a pendre cafè a la nit. Agafat el ral agafada la felicitat de la discussió, el «brebaje» i la musica.

L'home extraordinari desseguida ens ha vist. Es un home de pupila, de consciencia i de coneixement. Té aquesta virtut dels lladres, dels polítics i dels policies, de conèixer, amb un cop d'ull, la metafísica de la gent.

Aquell home ha dit:

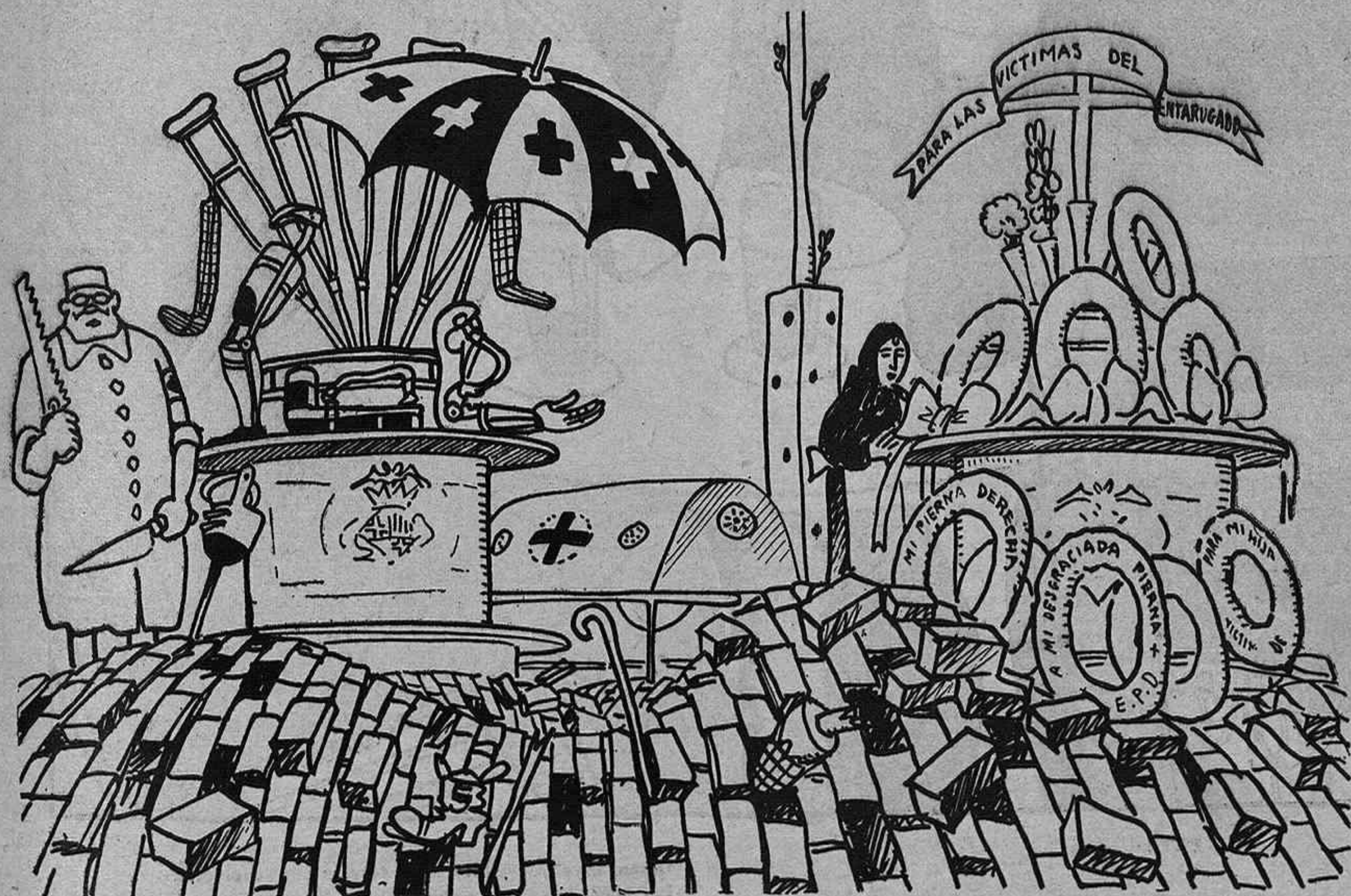
—Vostès són artistes... oi?

Tots, a la una, hem dit que sí.

—Doncs jo també... aixís ja permetràn que prengui el cafè en aquest cenàcul...

Aquest home és rabaçut, té molt pèl a la cara, però no'n té cap de tonto, du una ermilla vermella, du xalina romàntica, té un tall a la galta dreta i fuma de paquetilla de vint.

Per a dir-nos qui era ha començat aixís:

—Un dia a la galeria de la biblioteca del Vaticà, davant per davant de una Venus de Médicis...

Tots hem quedat astorats.

L'home extraordinari ho ha comprès.

—Vostès no han estat a Roma?

I tots hem dit:

—Sí!

I ell ha dit rient:

—*Bueno...* Aixís ja saben on és aquesta Venus de

Médicis de la galeria del Vaticà... Perque, senyors, jo soc escultor... jo faig escultura, i sé qui era en Fidias, en Praxíteles, en Miquel Angel—perque en Miquel Angel, ademés de amic del Papa era escultor,—en Benlliure i en Blay. En Benlliure, senyors, per a ésser Miquel Angel, no més li falta treure's els *pan y toros* que porta... Jo crec que un artista sense perruca a lo Renaixement no és prou artista... jo soc aixís...

I tots hem dit:

«NOVELTY»

—Desenganya't, la Llorito no serveix per «camarera».
—Per què?
—Perque no està gens bé de cama.

—No té molts diners, però és un xicot molt franc.
—Era altre temps que's consideraven els francs.
Avui valen més les pessetes.

—Nosaltres també.
I ha continuat, rient:

—Jo, senyors... soc music... vamos music, un home que fa soroll armònic, un home que sab de què va amb això dels sonidos, que'ls sonidos no tenen secrets per a mi, que sé lo que és un sol i un fa, i en Beethoven i en Mozart—que me'n diuen de'n Mozart?—i en Chapí i en Chueca—que me'n diuen de'n Chueca?—Jo soc music... faig musica i faig instruments; toco 103 instruments diferents, el bombo, el violí, la viola, l'acordeó, el piano, el piano de qua, el piano de maneta, l'orga, els ferrets... i 37 instrument inventats per mi... Vostès no han inventat res?

I tots diem:

—Sí!

I, l'home extraordinari, segueix:

—Doncs jo he inventat 37 instruments diferents, un que'l toco amb les anques, altre amb el ventre, altre

amb el clatell, un amb els peus i fins dos o tres amb les mans... Perque jo, senyors, he sigut mister Andrenos, i he estat al circ de Petrogrado i al de Moscou i al de Viena, i a la fira del Lleó de Belfort i a la fira de Manresa, fent d'excèntric musical... Veuen aquesta cicatriu?... me la vaig fer a Viena, estant de peus per amunt tocant el «pedeosalterio», vaig rellicar d'una mà i vaig caure a sobre d'un pallaso... Vostès no han caigut mai a sobre d'un pallaso?

I tots hem dit:

—Sí!

L'home extraordinari ha comprès que tots erem tant extraordinaris com ell.

—Ara, senyors, pinto... soc un pintor de fama mundial... Soc un pintor extraordinari... una mena de geni de la pintura econòmica... Com jo no n'hi ha cap més. La galeria d'immortals jo la tinc classificada aixís: Velázquez, Herrera, Saint-Aubin, Corot, Van Dick i jo. Jo soc en Pérez... Jo sé que vostès no han vist quadros d'en Pérez, però en Pérez és molt conegut a Nova York. Abans ho era a Hamburg, però amb això de la guerra, com que'ls quadros han estat declarats genre de contrabando, no puc enviar les meves obres. Jo faig quadros de costums: un home a la reixa sevillana, un torero penjat de la banya d'un brau, un picador prenent la primera comunió abans d'entrar a la plaça, un ministre clavant banderilles... Es clar que això ja ho fan altres... però ells pinten quadros i jo pinto metres... Jo soc aixís. Jo pinto sis metres i vinticincent centímetres diaris, que a raó de *pela* amb cinquanta per metre fan una pila de centímetres... Amb aquests diners en tinc prou per a menjar, parlar malament, fer musica, fumar i enrecordar-me

de totes les meves virtuts... Que ho fan vostès això?

I tots hem dit:

—No!... Vostè és un home extraordinari.

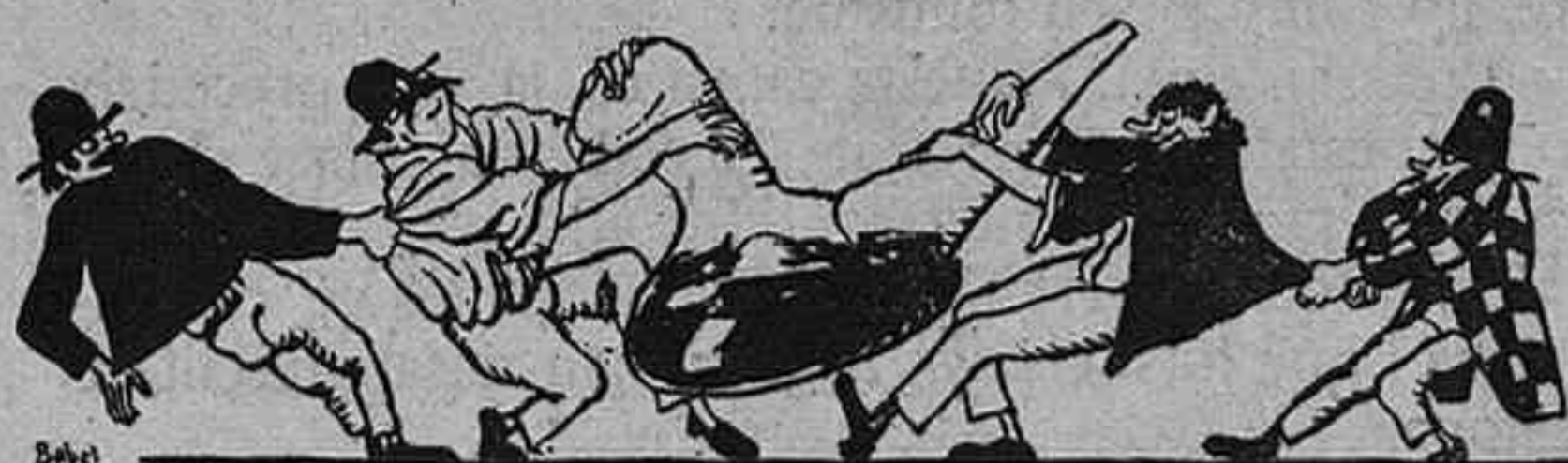
I ell, satisfet, ens ha dit:

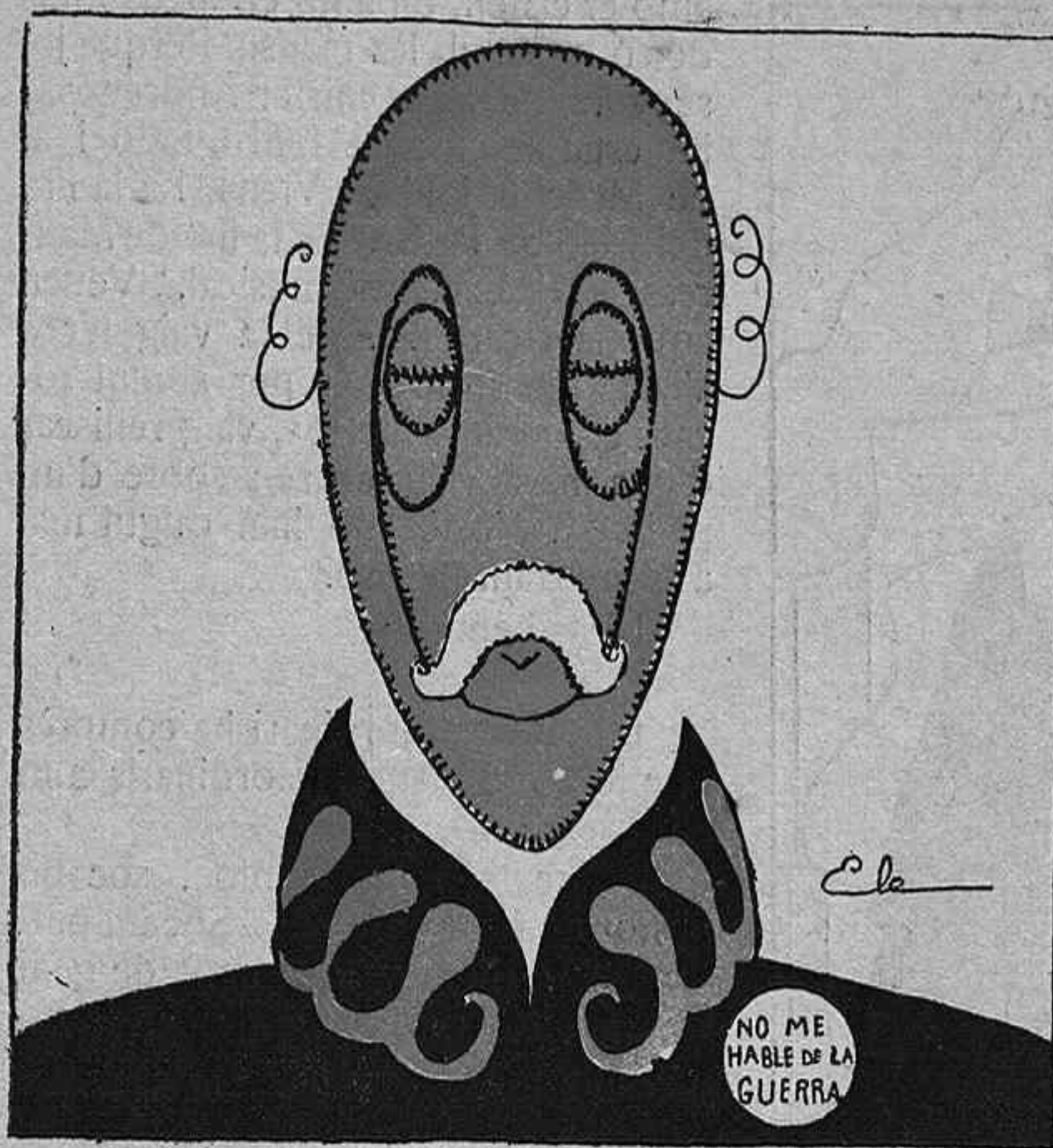
—Doncs *bueno*, demà els hi contaré com vaig arribar a ésser amic del Rajah de Kapurtala i del Soldà de Comportela. Bona nit!

I tots hem quedat dient:

—Quins homes hi han a Barcelona!

AMICUS

DON EDUARD

—Es una gran veritat!... «Barcelona és bona, si la bossa sona...»

Un home terrible

Al veure'l, procuro fer el distret i passar de llarg, per a escapar-me de la seva grapa destructora, però la maniobra em surt malament. L'home terrible s'ha adonat de mi i, com de costum, corre a tancar-me el pas.

M'atura somrient, amb somris mefistofèlic; m'agafa el botó de dalt de l'americana, i... ja hi som: ¡El tema etern; la guerra!...

—Decididament—comença a dir-me—Italia intervé.

—Ah, sí?—faig jo, fent veure que la notícia m'ha impressionat en lo més fondo.

—Sí, senyor; intervé. Sens cap mena de dubte.

—A favor dels aliats?...

—Naturalment!...

—Quin diari ho diu?...

—Home... (I em dona una estirada al botó, que'm té agafat amb els seus dits de ferro.) Dir-ho, no n'hi ha cap que ho digui, però això no hi ha necessitat de que la premsa ens ho vingui a explicar. Es toca, es palpa, es respira amb l'ambient...

—Oh, l'ambient, l'ambient!...

(Una altra estirada de botó.)

—Però no sigui criatura!... ¿No compren que Italia, tal com s'ha posat el problema, no pot fer altra cosa que intervenir?

—Això ja es deia als primers dies de la guerra; però els mesos van passant, i en Salandra, que és un *cuco*, calmós i serè, no romp el seu mutisme.

—Precisament!... Aquesta calma és la que precedeix a la tempestat. I la tempestat s'acosta, s'acosta... A mi no'm passa mai res per alt, i... (Una altra estirada de botó.) ¿Sab lo que observo?... Que aquí apenes vé cap vapor italià i que tots els *santidiguixi* han desaparegut de Barcelona.

—Bah!... Petits detalls...

—Petits?... Escolti aquests, doncs, que són ben grossos. (Una altra estirada.) Italia ha concentrat trescents mil homes a la frotera del Nord; a la Spezzia es treballa dia i nit; l'esquadra s'ha reunit tota a Messina... ¿Què vol dir això?... Que l'intervenció és imminent.

—No obstant...

—Li repeteixo que és imminent!... No cal que hi dongui voltes. I... (Una altra estirada.) A mida que vostè reflexioni sobre lo que li he dit, ja veurà com el convenciment va entrant en el seu ànim... Passi-ho bé!...

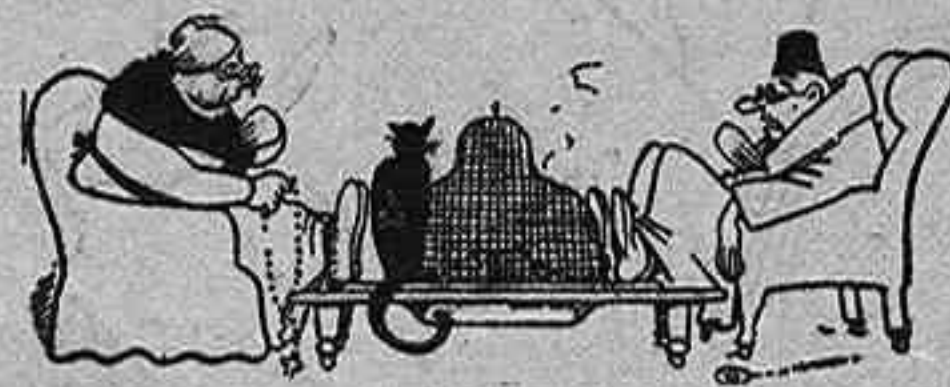
—A reveure!...

Ai!... Bon vent!...

Convence'm, no m'ha convençut.

Però... m'ha arrencat el botó.

MATIAS BONAFÈ

El monstre nou

Tant si ho creieu com si no, vos dic que dintre cada instrument de musica d'aquests que sonen sols, hi habita un ser vivent.

En les velles caixes de musica construïdes a Suïça, a l'Alsacia o a la vella Alemanya, i han unes senyores minces que amb la seva boqueta, ornada amb dentetes metàl·liques, canten elegants minuets, gavotes i de tant en tant les Campanes de Clocheville.

En les orgues de maneta, uns corre-móns que arroceguen terres enllà al qui se les penja al coll.

Els qui viuen en els pianos de manubri han encarnat el seu tipu en els galifardeus que'ls arroceguen i els fan sonar.

Dintre'l fonograf hi ha un ianqui pocasolta que imita tota mena de tonades i cançons i sempre ho fa malament, però ell no se n'adona i a l'acabar no's descuida mai de cridar-se a sí mateix ple d'admiració, arrocegant la lletra:

—A a a a a ah!...

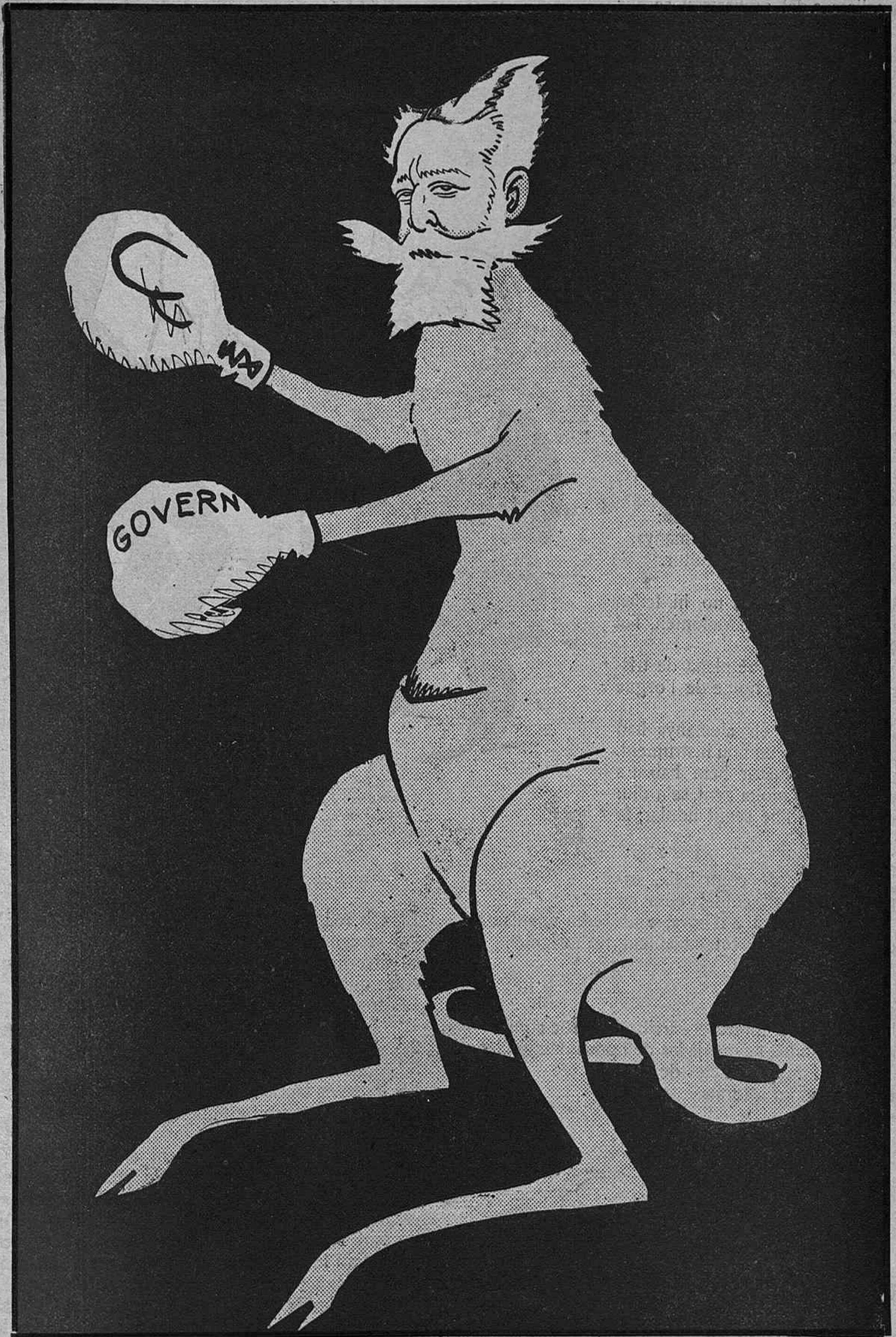
En l'interior dels antics orchestrons, com aquell del Soriano, hi està tancada tota una companyia de circ eqüestre. I així en els demés. Tots aquests follets tenen forma humana i a la nit, quan tot-hom dorm, se complauen en reunir-se i com homes es disputen i es burllen uns dels altres.

Les dames de les velles caixetes renyen als peces dels pianos de manubri per la seva conducta poc honesta i es ruboritzen totes quan ells contenen les seves conquestes amoroses o canten:

Manolo!

Manolo!

L'home de l'orgue explica els seus records de rodamón i parla d'altres terres, de les planes hongareses, de les muntanyes d'Italia, de les vinyes franceses amb ses viles encantadores on hi ha una plaça i un cafè de la *Republique* o del *Commerce* on el seu conductor s'asseia amb els peus polçosos de caminar per la carretera i prenia el bon Pernod.

«CIRC EQUESTRE MUNICIPAL»

El kangur boxejador

Els pallassos del orchestron se bur-len de l'americà tancat en el fonograf, i així, com si fossin humans, els follets musicals se diverteixen, no, ai! se diver-tien, com persones de sa casa.

Un dia un fulano d'aquells del pia-no de manubri, a l'arribar, digué cinc o sis renecs dels grossos, que deixaren astorades a les velles dames i confós al del fonograf.

L'home de l'orgue i els de l'orchestron no's commogueren. N'havien es-coltat tantes, de flestomies...

El de la maneta, donant mostres de gran indignació, digué:

—Bony! aquest bony d'alemanys han inventat uns instruments en els quals encontres de persones hi han ficat bes ties.

—Com?

—Sí, unes besties que's mengen el cuc de l'orella de l'oient. I els grans cí-nics ne diuen pianos mecànics. Després mengen cèntims.

Les caixetes musicals digueren:

—Deuen ésser els nous alemanys.

—Sí, dòna, sí, els de la Kultur.

—Per això.

—Sí, dòna, els séus; no hi tenen res que veure ni Musart ni Metomen. Tot ha canviat.

La reunió se disolgué plena de tris-tesa. En la pròxima, l'home de l'orgue digué:

—Males notícies; els alemanys han tancat un monstre en un nou instrument. Amb el meu conductor hem baixat a una cova on menja molta gent, se'n diu: *American bar*. Allí l'he sentit udolar; fa feresa.

—Com és?

—Té els nirvis de contrabaix, es-garrapa com un violí, colpeja com un bombo i un redoblant a l'hora, xiula com una flauta, brama com una trompa, tot malament, tot malament, fa feresa.

—I si vé?

—Fugirem.

—Uuuuu!—feu el monstre—arribant, ja soc aquí!

I sense dir paraula se menjà les delicades damisel·les, que eren l'ànima de les caixetes de musica.

Els demés fugiren astorats.

LETTA

Del Jardí dels humoristes

EL BARBÈR DELS FRARES

Carles V, emperador d'Alemanya i rei d'Espanya, volgué visitar, un jorn, un cèlebre convent de frares.

—No me recuerda usted? .. Soy Pich y Pon!... Pich y Pon!
—Caramba, qué susto!... Vaya unos apellidos para romper la neutralidad!

Els tals religiosos tenien fama de savis, i el rei, vo-lent-se assegurar d'aqueix renom, els anuncià la seva visita, advertint-los que'ls faria tres preguntes a les quals esperava que contestarien dil·ligents.

Les tres preguntes eren aquestes:

- 1.ª On se troba el bell mig de la terra?
- 2.ª Quin és el meu valor intrínsec?
- 3.ª Què és lo que estic pensant?

Els frares es tancaren a les respectives cel·les, i vinga rumiar; tota la santa nit estigueren cercant solucions, fins que's donaren per vençuts.

De bon matí arribà al convent el fadrí barber, un xicot molt llest que tots els dies hi anava a afeitar a la comunitat.

—Què'ls passa, avui?—preguntà al prior, al veure'ls a tots tant compungits. I aquest li contà la projectada visita del rei i lo de les tres preguntes que'ls tenia pre-ocupats.

—Això rai!—digué el barber.—Deixin-me un hàbit d'aquests que vostès porten, i veuràn com jo li contesto al senyor Rei.

Tal dit, tal fet. A l'hora anunciada arribà Carles V i feu la primera pregunta:

—«On se troba el vell mig de la terra?»

Un frare avençà tímidament:

—Com que la terra és rodona, a tot arreu on vos poseu, a tot arreu sereu al mig.

—Molt bé—exclamà el rei— Anem a la segona: «Quin és el meu valor intrínsec?»

—Vintinou diners.

La resposta aixecà grans murmurs d'indignació entre els acompanyants del rei, i el mateix Carles V no pogué dissimular una viva contrarietat.

—Com s'entén vintinou diners?... I per què?

—De Jesucrist se'n van pagar trenta... Crec que podeu estar content si a vos us cotitzen en un diner menys que a Jesucrist.

—Molt bé, molt bé!—feu, somrient, el rei.—I ara digue'm: «Què és lo que estic pensant?»

—Esteu pensant que qui vos parla és un frare i no és sinó un trist barber.

Carles V es retirà del convent satisfet i persuadit de que uns frares que tinguessin un rapa-barbes tan espavilat no podien ésser ases del tot.

NOEL

ESPURNES DE LA GUERRA

Cada jorn s'està consultant an els nostres pensadors. Què passarà després de la guerra? Quines tendències se seguiràn i, sobretot, què serà de París, cor i cervell de la civilització?

Contestant a aquestes preguntes, sembla que hi hagi una esperança de que al món, i sobretot a París, hi regnarà una austeritat que serà digna de Catón, de Robespierre, dels de la Fulla i dels de la Defensa Social.

No sabem si aquests profetes d'ocasió endevinaràn aquesta planeta, i tant de bó que no l'endevinin.

París, tal com el voldrien ells, no valdria la pena d'ésser París.

París és més cast, és més sever, és més auster, és més estudiós, és més caritatiu, és més sanitos de lo que's figuren aquests profetes d'encants, que tant sols coneixen de París els boulevards, la rue des Martirs, el Boulevard de Clichy i la Place Royale. París és allí on hi ha millors escoles, millors hospitals, millors biblioteques; París és on hi ha una burgesia que treballa, com enlloc del món. París és on hi ha el rusc d'artistes que més lluiten pels ideals, que han de fer el tom de la terra, però a París, també, al costat del treball, i és lo que'l fa l'amo del món, hi neixen totes les fantasies, s'hi desenrotllen tots els somnis, s'hi coven tots els ideals, i si bé és cert que s'hi cria el vici, el mateix vici es converteix en símbol de fantasia, i aquest és el París que val: el que no té parió a la terra.

No hi ha dòna al món, per virtuosa que sia, que no estigui orgullosa que li diguin que sembla una parisenca, anc que sia de les del Moulin Rouge, sense sapiguer on volta aquest molí; no hi ha artista que no ambicioni ésser fill adoptiu de Montmartre; no hi ha estudiant que no somni al parlar-li del Luxembourg; no hi ha home de ciència que no ambicioni el poguer entrar a la Sorbonne, i no per la Ciència ni per l'Art (que d'Art i Ciència en altres llocs en tenen) sinó per la flaira que porten aquests

llocs de seducció. Ésser professor de Berlín (sia amb tot respecte), fa farum de caixa corcada; ésser pintor de Munic, fa tuf d'oli; ésser savi de Viena, fa moble de idem; sols a París, fins les ciències i fins la filantropia, no tenen aquest regust de cosa acabada de fer i de vella cursileria. París és com una bota que ja té mare de bon vi. El vi de la anyada novella s'hi torna vi ranci al cap de poc temps. París té dret a rebre als seus braços totes les noves escoles, perque el solatge de les velles tonifica la bogeria. París té dret a tenir vici, perque l'educació de tants segles n'atura el mal gust i l'aspror. París té drets de gran Senyora, du les coses més atrevides, perque les sab du amb enginy i amb elegancia.

Seria molt trist que'ls llums de alegria i de civilització es tanquessin a mitja aixeta, en nom d'una austeritat que seria pobresa d'esperit. No hi fa res que s'hi cremin les ales unes quantes papellones. Bé prou que n'hi ha de pobles tristos al planeta per a ensopir-s'hi. El que vulgui quietut i repós no li mancaràn viles tristes, per passar-se la vida dormint; viles per fer-hi canons, per fer-hi màquines, per guanyar-hi diners; viles pràctiques a l'americana; viles mortes per a vegetar. Que'n deixin una per a la Bellesa, on la Dòna en sia la Reina i l'Art el perfum, i l'estudi un goig, en lloc d'una trista càrrega, i que aquesta vila sia París, com havia sigut fins avui.

S'ha de contar que en totes les terres perdudes enllà dels mars, an els països més allunyats de tota civilització, els joves que lluiten amb el treball, somnien en tenir una gran Vila, com un gran farell pels seus somnis. «Aixís que puguis hi aniràs, es diuen, an el somniar.» Es una aimant ideal, que treballen per posseir-la: és una aspiració i un gran desig. Tots es diuen: «Aquella Vila és teva: perque tots els que treballen han ajudat a engalanar-la i Ella és de tots, perque té somriures per a totes les joven-

—I que és cursi aquest President del Consell!... Mireu que anar a Badalona!...

tuts, i Ella és un orgull d'aquest món, tant plè de brutícia i de lletgeses».

Posa't trista de moment, oh París! però no't vulguis vestir d'austera, que es el trajo que voldrien posar-te els envejosos de tots els pobles, que't voldrien posseir i que no poden.

XARAU

No hi ha dubte, que no solament en aquests temps que ja està desacreditant-se la parauleta, sinó suposant-la amb tota la força i prestigi d'altres èpoques, la senyora Barrientos és un verdader fenomen. I Puritani cantats divendres a la nit i diumenge a la tarde, han acabat de demostrar-ho; aquella nota agudíssima del final del tercer acte, atacada i sostinguda amb fermesa mai igualada, varen motivar una de les ovacions més grosses que hem sentit en el «Liceo». Tota l'antiga òpera fou cantada per la Barrientos amb la mateixa exquisidesa i sos companys Nadal, Bettoni i Segura feren esforços, per a no quedar ofegats al costat de nostra inimitable paisana. En honor a la veritat deu dir-se que van portar-se molt bé, si-guent força aplaudits. El mestre Mascheroni i l'orquestra també digne d'elogi.

Dimecres estava anunciada la «serata d'onore» de la Barrientos en obsequi de qui dançaria en un acte de *Lackmé*, la Tòrtola Valencia. Ja en direm quelcom la vinent setmana, així com de *La Fanciulla del West*, darrera obra d'en Puccini, que s'estrena demà.

Poca cosa de nou, al «Soriano» la colla de la Jordi i en Nolla ha estrenat el vaudeville *L'art d'enganyar a les dones*. Es de lo menys picant que ha representat aquesta companyia; quasi quasi es una comedia joganera. Tingué un bon èxit, doncs està traduïda amb molta traça i en bon català. La interpretació, com sempre en aquest teatre, bona.

Al «Cómico» estrenaren *L'Angelina em té lligat*. Aquest vaudeville ja no agradà a la concurrència a pesar de la bona interpretació que l'hi donaren els actors de la companyia Sampere-Bozzo. La traducció és molt fluixa i el català que en ella s'usa molt bast.

Al «Novedades» i al «Tívoli» s'atipen de guanyar diners, doncs els plens són a vessar.

Qui també fa una bona campanya, és en Morano. *La Garra*, *Los semidiosos*, etc., han sigut per a ell i els seus, altres tants èxits, i ho ha sigut així mateix la representació de *El Cardenal* que va donar-nos dilluns.

En Morano tenia que lluitar aquí amb l'inesborrable record del pobre Garavaglia, el qual semblava encarnar-se en la figura de Joan de Medicis, i que embolcallat en la púrpura resultava més elegant que mai. Tot i amb això el senyor Morano triomfà, fent notar als espectadors els diversos estats

d'ànima perque passa el protagonista. Els seus companys el secundaren com a bons.

MATEU REI

Mala setmana aquesta per a parlar de deportes. La pluja fina i persistent del diumenge aigualí totes les festes al aire lliure estorant de passada els entusiasmes dels qui no poden passar la festa sense un xic de foot-ball, o de nàutica.

—No sé què dir-te-hi. Tinc un verdader capritxo per les franceses.

—De quan ensà?

—D'ensà que el meu pare és germanòfil.

Sols i hagueren uns elements pels qui el temps és lo de menys: els pilotaires de la R. C. Sport Basc. Aquests com que juguen sota cobert tan se'ls en dóna que plogui com que faci sol. Ells a dins del Frontó Comtal juga que jugaràs cada festa al matí. Diumenge mateix fóren els amos.

En canvi els foot-ballistes estaven tristos i concirosos davant l'enemiga de la mare Natura. Sort que'l partit *Gimnástica-Espanyol* es verificà dilluns i encara que no fou tant concorregut, resultà ben interessant.

Com ja prevèiem (i celebrem que'ls nostres auguris vagin confirmant-se) la victòria del nostre Club campió fou encara més grossa que en el partit de Madrid, ja que guanyà per 3 goals a zero. Per més coses que feren els madrilenys per a salvar l'honor del equip, no pogueren lograr-ho i resultà la partida *sabatera* com diem aquí. Ho sentim perque aquests del *Gimnástica* són bona gent, molt entusiastes i juguen bé; però ens en alegrem al ensem pels nostres equipers que ara podran disputar-se la final del Campionat d'Espanya amb aquelles feres de les Bascongades.

Efectivament, segons sembla, diumenge passat, en el partit semi-final entre'l *Fortuna* de Vigo i l'*Atlético* de Bilbao no pogueren fer cap *goal* ni l'un ni l'altre. Emperò com que'l darrer partit entre els dos equips susdits ha de verificar-se diumenge vinent a Bilbao, és de suposar que guanyarà l'*Atlético* entre altres raons perque aquesta gent a casa seva es creixen apoiats pel séu *publiquito* que, diguin lo que vulguin els nostres periodistes, és molt pitjor que el d'aquí.

Resumint, doncs; si el *Fortuna* té la *desgracia* de perdre (cosa probable) el dia 2 de maig, tindrà lloc a San Sebastián el partit final entre l'*Atlético* i el nostre *Espanyol*, quins jugadors ja cal que's cordin les *espartenyas*, sobre tot si juga com és segur en *Pichichi*, el gran *Pichichi*, com li diuen allà dalt, que entra les pilotes fins amb el pit.

De tots modos recomanem als del *Espanyol* que no s'espantin que *no es tan fiero el león como le pintan* i sobre tot (ells que són tan excitables) si tenen un xic de sort, que no s'immutin pels impropis del públic, ja que se'n sentiràn de verdes i de madures.

I res més. Al mar com a la terra diumenge passat hi plovia. De manera que'ls nostres nàutics s'hagueren de contentar amb la contemplació de l'*inmensa llanura* a través dels finestrals del Club comfortable.

HIP

NOTES D'ART

A cànn Parés hi hagué una exposició d'un senyor que's diu Viver i que, segons informes, es veí de Terrassa. El senyor Viver no serà pas el Fortuny de la seva terra.

Els séus quadres no'ns plauen; no diré que siguin d'escapleta, però sí que no arriben a teles series ni a pintura de veres. Pot-ser m'equivoqui i me'n alegraria per l'artista. Ara, de lo que estic convençut és de que a les senyores dels fabricants els hi agradaran més que a mi, i que segurament molts d'ells aniran a adornar el menjador o el saló d'alguna d'elles.

Junt amb el senyor Viver hi exposava el senyor Martrus uns projectes de trajos per a una opereta dels amics Vallmitjana i Morera. Estem segurs de que quan els vestits siguin fets faràn molta patxoca.

També hi exposava amb ells el senyor R. Estrany que presentava al públic una col·lecció d'aiguaforts. Aquest senyor sab del séu ofici molt i molt; dubto que pocs l'igualin a manetes; en canvi, com a dibuixant, és magret, lo qual és una

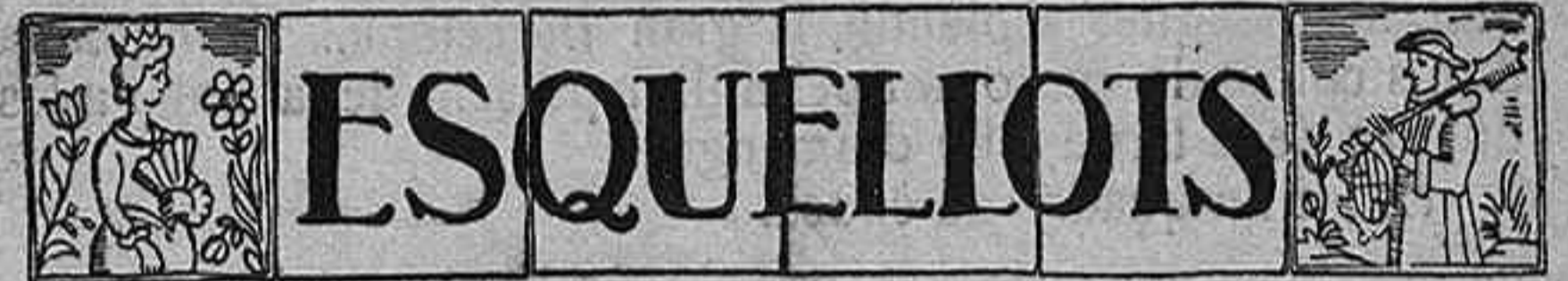

L'ALEMANY DE BARCELONA

—I pensar que a la meva terra han d'estalviar els aliments!...

veritable llàstima. La conseqüència d'això és que estiguin més bé o facin més efecte els paisatges que no pas els gravats en que hi han figures humanes. És una llàstima, perque, torno a repetir, com a ofici són inmillorables i això és molt.

R.

Vaja, l'Adrià Gual ja ha trobat soci. Ja no és ell sol el qui sab fer ploure.

També en Dato, per lo vist, posseeix aquesta hermosa qualitat.

Durant tot el diumenge, mentres el president del Consell de ministres rodava d'aquí per allà, estrenyent mans i fent discursos, no varen parar els núvols d'obsequiar-nos amb les seves ruixades. I quines ruixades, en certs moments!...

Pot-ser serà aquesta l'única conseqüència agradable que per Barcelona haurà tingut la vinguda de don Eduard.

Portar-nos una bona pluja d'abril.

Arri poc o molt!...

Ja que no'ns dóna la zona neutral, al menys que'ns favoreixi l'agricultura.

A darrers del mes entrant vindrà la orquestra «Sinfónica» de Madrid.

Trobem que havien d'esperar més. Es massa a la vora de la vinguda d'en Dato.

¿Que quina concomitancia hi ha entre la «Sinfónica» i el president del Consell?

Vegin si lo d'aquest no ha sigut tot musica... més o menys celestial.

S'han complert les profecies.

El jove marquès d'Olérdola, don Manuel Rius i Rius, ha ingressat, per fi, en el partit que capitaneja el comte de Romanones.

Aquí sí que amb raó pot dir-se allò: Tots guanyant!

Els republicans s'han tret del damunt un soci que tenia tant de republicà com nosaltres de xino.

I els romanonistes han adquirit un element que per organitzar festes, sobre tot d'aviació, es pinta sol.

Que ho digui sinó aquella que'l jove marquès va armar, quan era regidor nacionalista, i que tants milers de duros va costar-nos.

Els duros van volar, però els aviadors... encara no'ls hem vist volar ara.

Nada, lo dit: felicitacions a tots.

Al comte, pel reforç que ha rebut.

Als republicans, per la baixa *soferta*.

Segueix la tivantor entre els regidors radicals-nacionalistes i l'alcalde.

La tivantor ha trascendit fins a la Junta de l'Exposició d'Indústries Elèctriques, a la qual diuen que no hi volen córrer els susdits, fins que en Boladeres deixi la vara.

De modo que l'Exposició Elèctrica perilla. Ens quedarem a les fosques. I tot perque la vara d'un batlle s'ha convertit en un apaga-llums.

Una hora històrica.

El diumenge, a les dugues de la tarde, en el precís moment en que el senyor Dato, radiant de satisfacció, presidia un banquet de gala al *Mundial Palace*, una cinquantena de porcs, blancs i greixosos, atravessaven el passeig de Gràcia i entraven a la Gran Via, passejant-se calmosament pel lloc destinat a les persones.

Que'n sugereix d'idees la simple associació d'aquests dos fets!

El primer ministre de la nació, un *Palace* que's diu *Mundial*, un banquet esplèndid, la gran Barcelona... i cinquanta porcs colossals, pastorant pel millor passeig de la ciutat a les dugues de la tarde d'un diumenge...

Es tot un quadro de època.

Agafem un diari radical. Llegim l'article de fondo. L'article de fondo comença amb aquestes paraules:

«Una estela de simpatia ha dejado el señor Dato a su paso por Barcelona.»

Simpatia, només?... Vaja, senyors radicals, no siguin bromistes!

«Les cròniques d'en Marsillach o el tret per la culata.»

Llegim una crònica d'en Marsillach al *Liberal* de Madrid. Malparla d'en Prat de la Riba. Per a demostrar que en Prat de la Riba es un polític dolent, li diu: «que ni fuma, ni bebe, ni asiste a los teatros, ni gusta de placeres ni diversiones», que és gras, que té un bigoti vulgar...

I com a insult i ofensa apocalíptica tanca la seva catilina-ria amb aquest paragraf:

«Es un jesuita frustrado; un clérigo de levita, que lleva dentro de su formidable cabeza la rectificación violenta, o como sea, de la Historia de España.»

Rectificació de l'història, senyor Marsillach?... No hem quedat que aquest era el camí senyalat «de boquilla» per tots els polítics espanyols com a medi de regenerar a la patria?

Vaja, no s'enfadi, que en Prat de la Riba ja li donarà una plaça en la Mancomunitat. Ja se la mereix per l'elogi.

Una vegada llegíem un diari de Lisboa i vam astorar-nos davant d'aquest títol: «Os Desastres». Aquests desastres no eren res més que'ls *sucesos* de carrer sense importància... «Portuguesada» vam dir, «portuguesada».

Però els diaris de Barcelona també tenen títols de secció que mereixen ésser de Lisboa.

En un diari popular llegim: «Enseñanza y cultura». Sota d'aquests mots hi han tres gasetilles. La primera diu: «Ha sido nombrado portero de la escuela normal don Fulano.» Les altres dues diuen quasi bé lo mateix. I pensem que amb aquestes gasetilles ja està salvada la «cultura y la enseñanza».

Indefectiblement hi ha una llei eterna que plana a sobre de nosaltres i fa anar les coses pel seu curs natural que a nosaltres, pobres, ens sembla curs extraordinari. En aquest món no hi ha res extraordinari, ni les obres d'en Gaudí, ni la presentació de *Plastics Films*, ni les *espantás* del *Gallo*. I parlem així perque la gent ha quedat astorada davant l'incendi que ha deixat en runes el «Teatro de la Comedia» de Madrid. Nosaltres ho esperavem. Sabíem que, abans del primer de maig, quelcom d'extraordinari havia de passar en aquell teatre: una inundació, un terratrèmol...

I és que'l dia primer de maig debutava en aquell teatre en Tallaví; i és que en Tallaví, debutava amb una obra d'en Gual: *L'història extraordinària de l'home que va perdre el temps*.

I la llei natural ha sigut complerta. Segueix en Gual amb la llegenda de coses sobrenaturals que l'envolta.

L'alcalde de León o està de broma o és un gran badoc.

Figurin-se que ha demanat al nostre Ajuntament d'atencions referents al servei d'aigües potables, per a implantar-lo en aquella ciutat.

Datos i instruccions?... Ja'ls hi donarem nosaltres.

Faci-ho tot al revés de lo que li aconsellin els nostres higienistes.

Naturalment!...

Entre les diverses persones que, acompanyant al senyor Dato, varen assistir a la col·locació de la primera pedra del sanatori *La Alianza*, hi havia en Muley Hafid.

¿Com dimontri, aquí que totes se les pensen, no hi ha hagut encara cap fabricant de pastes per a sopa que n'hagi inventat una, batejada amb el nom del simpàtic ex-emperador del Marroc?...

Així ens trobaríem en Muley Hafid fins en la sopa.

De Rubí escriuen que enguany serà abundantíssima la collita de patates.

Si ho arriba a saber el senyor Dato!

Un bon tema per a cantar, davant dels nostres obrers, les excel·lències de la neutralitat.

—No faltaràn patates—podia haver dit.—Ja podem menjar bistek.

I amb raó; sinó que'l tall va per a uns i els *tuberculs* pels altres.

A Madrid, un formidable incendi ha destruït per complet el vell «Teatro de la Comedia».

Vetaquí una cosa que no'ns pot passar amb el Teatre Català.

Les ventatges de no tenir-ne!

Dilluns passat, al carrer de Borrell, fou detinguda una nena d'onze anys en el moment de robar 6 pessetes a una dona.

¿Y de la niña, qué?

Aquí hi estaria bé la cèlebre copla, una mica espatllada:

Señor Alcalde mayor

no prenda usted a los ladrones...

Mándela usted a un buen colegio,

a que aprenda de labores.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Ja ha sortit!**Ja ha sortit!**

GLOSARI

pel benemèrit noucentista

X A R A U

Un tomo

UNA pesseta

Edició de luxe

en paper de fil marca «Guarro»

Ptas. 6

MARIUS ANDRÉ

LA CATALOGNE ET LES GERMANOPHILES

(CATALUNYA I ELS GERMANOFILS)

Text francès i traducció catalana

Un tomo: UNA pesseta

:: LIBRO :: AMARILLO

□ □ □

Ministerio de Estado

Documentos diplomáticos 1914

LA GUERRA EUROPEA

Un tomo 8.º

Ptas. 1'50

J. PAULIS Y F. DE SOREL

MAURA

ANTE EL PUEBLO

Un tomo 8.º

Ptas. 2

LAS MARIPOSAS DE ORO

por el BARON VON SCHLICHT (Conde von Baudissin)
VERSIÓN DE S. DE M.Asombrosas revelaciones sobre
la vida íntima del Ejército Alemán

Un tomo

Ptas. 3 50

**BERTA DE
SUTTNER**

¡ABAJO LAS ARMAS!

Obra laureada con el premio Nobel

Un tomo

UNA pesseta

DR. BEARSON

ETERNA LUNA DE MIEL

SECRETOS DEL LECHO CONYUGAL :: ::CAR-
TILLA HIGIÉNICA PARA LOS RECIÉN CASADOS

Un tomo 8.º, ilustr.º

Una pta.

BARÓN DE HOLBACH

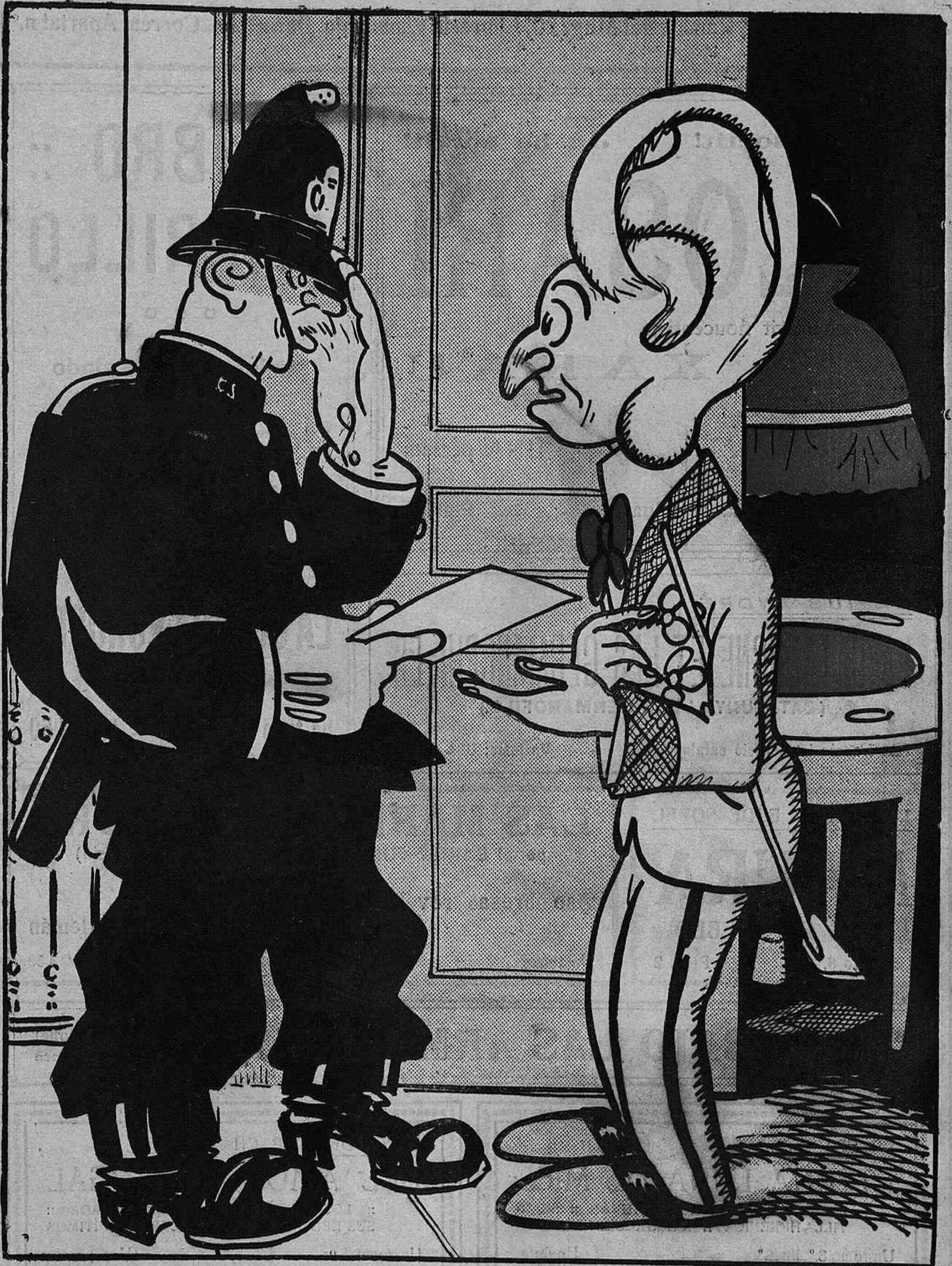
DEL AMOR CONYUGAL

:: LOS ESPOSOS EN LA VIDA PRIVADA ::
SUS DEBERES :: SUS PLACERES LEGÍTIMOS

Un tomo 8.º

Una pesseta

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviós si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

DIADA DE SANT JORDI

—De parte de don Rafael, que pase V. muy buenos dias.